

روز طبیعت؛ فرصتی برای اندیشیدن به خالق هستی

خداوند در قرآن کریم به آیات و نشانه های خود در طبیعت قسم خورده است، به همین خاطر هم ما بندگان موظفیم در حفظ و نگهداری از این آیات الهی تلاش کنیم.

خداوند در قرآن کریم به آیات و نشانه های خود در طبیعت قسم خورده است، به همین خاطر هم ما بندگان موظفیم در حفظ و نگهداری از این آیات الهی تلاش کنیم.

به گزارش **خبرنگار مهر**، اگر در آیه های قرآن درنگی داشته باشید متوجه می شوید که این کتاب آسمانی، اغلب تمثیل ها و توضیحات خود را به مدد آثار طبیعت بیان کرده و از انسان ها خواسته است تا در نشانه های الهی بیندیشند. ازدیدگاه قرآن، طبیعت معرّف عظمت و قدرت و نیز مظهر علم خدا به شمار می آید. سوگندهای مختلفی که در قرآن به طبیعت یاد شده نیز از دیگر مصادیق اهمیت طبیعت است.

در قرآن کریم، علاوه بر اینکه ۷۵۰ آیه به پدیده های طبیعی اشاره داشته، بیش از ده درصد آیات این کتاب نیز به طبیعت اختصاص یافته است. به این صورت، قرآن از زوایای گوناگون به طبیعت نگریسته و به برخی از پدیده های طبیعی نیز سوگند یاد کرده است. سوگند به انجیر و زیتون، سوگند به صبح، سوگند به سپیده دم، سوگند به ستارگان و... از جمله این سوگندهاست.

نکته مهمی که در قرآن در رابطه با طبیعت وجود دارد این است که خداوند پیوسته تاکید داشته بندگان در طبیعت و چیزهایی که می بینند بیندیشند. بنابراین روزهای بهاری و علی الخصوص روز سیزدهم فروردین که روز طبیعت نام دارد، فرصت خوبی برای اندیشیدن درباره طبیعت و به طور کلی آفریده های خدا روی زمین است.

قرآن با عبارت هایی نظیر «لعلکم تعقلون و لعلهم یتفکرون» انسان ها را به اندیشیدن دعوت می کند و می فرماید: «و فی الارض ءایت للموقنین ذاریات» (۵۱) آیه ۲۰. و در زمین برای اهل یقین عبرت هایی است، یا «فانظر الی ءاثر رحمت الله کیف یحی الارض بعد موتها» روم (۳۰) آیه ۵۰. پس به آثار رحمت خدا بنگر که چگونه زمین را پس از مُردنش زنده می کند، یا «انظروا ماذا فی السموات و الارض» یونس (۱۰) آیه ۱۰۱. بنگرید که چه چیزهایی در آسمان ها و زمین است، یا «سبروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق» عنکبوت (۲۹) آیه ۲۰. در زمین سیر کنید و بنگرید چگونه خداوند آفرینش را آغاز کرده و موجودات را آفریده است، یا «سنریهم ءایتنا فی الأفاق» فصلّت (۴۱) آیه ۵۳. به زودی نشانه های خود را در اطراف جهان به آنان نشان خواهیم داد. قرآن هم چنین آموزه های اساسی دین، از جمله مسئله اساسی قیامت را از روی نظایر طبیعی و رستاخیزهای دنیا برای ما آشکار و میرهن می کند.

در نظر انسان متفکر و اهل اندیشه، هر درخت، بازتابی از درختی بهشتی و هر گل، آیینی صفا و پاکی بهشتی است که انسان در آرزوی دستیابی به آن است به همین دلیل می توان در طبیعت به عنوان تجلی الهی بر انسان اندیشید؛ زیرا واجد پیام مابعدالطبیعی و نمایانگر ذات یگانه و صفات متعدد اوست.

تا به این جا با اهمیت جایگاه طبیعت در قرآن آشنا شدیم و همین موضوع خود دلیل مهمی است که ما را به رفتار درست با طبیعت تشویق و ترغیب کند. اگرچه دلایل دیگری هم برای لزوم صیانت از طبیعت وجود دارد ولی ذکر چند آیه اشاره شده در ابتدای گزارش نمونه ای از این «الزام» است.

در قرآن کریم، سوره مائده آیه ۸۶ از نابود کردن و تخریب محیط زیست به عنوان اعتداء (تجاوز) نام برده شده است و بر این اساس کسانی که رفتار ناشایست نسبت به محیط زیست داشته باشند، از رحمت و محبت خداوند محروم خواهند بود. درست است که خداوند، طبیعت را مقهور انسان آفریده و انسان را به عنوان جانشین خود در زمین قرار داده است، اما این به آن معنا نیست که او آزاد باشد تا هر گونه که مایل است رفتار کند. انسان در برابر خداوند و تمامی آفرینش مسئول است. او باید در برابر اراده ی خداوند تسلیم باشد و با صلح و صفا در کنار طبیعت زندگی کند.

به عبارت دیگر، انسانی که جانشین خداوند در زمین است باید همواره در راه حفظ و سلامت طبیعت بکوشد. علاوه بر آیات متعددی که درباره لزوم حفاظت از محیط زیست و ارتباط انسان با طبیعت وجود دارد، احادیث و روایات بسیاری هم در این باره وجود دارد به عنوان نمونه از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است که: «تحفظوا من الارض فإنها أمکم» یعنی از زمین حفاظت کنید به درستی که آن مادر شماست یا مثلا از امام صادق (ع) نقل است: درختان میوه دار را قطع نکنید که خدا بر شما به شدت عذاب را فرود می آورد.

یکی از نکات جالبی که در قرآن در رابطه با طبیعت وجود دارد این است که گاهی قرآن با ذکر نمونه ای از طبیعت در جهت تربیت نفس و جلوگیری از غفلت او سخن می گوید: مثلاً در آنجا که از طوفان دریا و تلاطم کشتی ها سخن می گوید و این حالت طبیعت را بیان می کند از آن جهت که انسان در حالت گشایش و وفور نعمت خدا را فراموش می کند و به هنگام سختی و فشار به یاد پروردگار می افتد در سوره یونس ذکر می کند: «او کسی است که شما را در خشکی و دریا می گرداند، تا وقتی که در کشتی و در حالت آرامش هستید که با بادی خوش در حرکت است، افرادی در این حالت آرامش هستید که با بادی خوش در حرکت

است، افرادی در این حالت شاد هستند. (و از یاد خدا غافل)، اما بناگاه بادی سخت بر آنها وزد و موج از هر طرف بر ایشان تازد یقین کنند که در محاصره افتاده‌اند، در آن حال خدا را پاکدلانه می‌خوانند که اگر ما را از این ورطه برهانی، قطعاً از سپاسگزارانیم.»

با نگاهی اجمالی به آیات مختلف قرآن متوجه می‌شویم که همواره به بشر گفته شده است که در زمین گردش کند و بر آنچه در آن خلق شده است بنگرد و بیندیشد. بنابراین تلاش کنیم زین پس خصوصاً در این روزهای بهاری که زیبایی‌های دور و برمان دوچندان می‌شود علاوه بر لذت بردن از زیبایی‌های طبیعت فرصتی هم برای اندیشیدن به خالق این همه زیبایی بگذاریم، کمی به دست تدبیری که پشت این عظمت قرار دارد و همه کره زمین بر سرانگشت او می‌چرخد بیندیشیم. اگر به عمق این عظمت بی‌انتها پی ببریم شاید کمی بیشتر حواسمان به مراقبت از طبیعت باشد. سخن آخر اینکه خداوند در قرآن کریم به آیات و نشانه‌های خود در طبیعت قسم خورده است، به همین خاطر هم ما بندگان موظفیم در حفظ و نگهداری از این آیات الهی تلاش کنیم.